

Suvestinė redakcija nuo 2004-01-01 iki 2006-05-19

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1997, Nr. [112-2824](#), i. k. 0971010ISTAVIII-529

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MONITORINGO ĮSTATYMAS

1997 m. lapkričio 20 d. Nr. VIII-529
Vilnius

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Aplinkos monitoringo įstatymas nustato monitoringo organizacinę struktūrą, vykdymo tvarką ir su tuo susijusią atsakomybę. Jis taikomas aplinkos monitoringui, kuris yra apibrėžtas Aplinkos apsaugos ir Žemės gelmių įstatymuose.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Aplinkos monitoringas** – sistemingas aplinkos bei jos komponentų būklės ir kitimo stebėjimas, antropogeninio poveikio vertinimas ir prognozė.
2. **Antropogeninis poveikis** – žmogaus veiklos įtaka aplinkai.
3. **Valstybinis aplinkos monitoringas** – valstybės lygiu visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdomi nuolatiniai gamtinės aplinkos būklės stebėjimai.
4. **Savivaldybių aplinkos monitoringas** – savivaldybių lygiu joms priskirtose teritorijose vykdomi aplinkos būklės stebėjimai.
5. **Ūkio subjektų aplinkos monitoringas** – juridinių ir fizinių asmenų, veikiančių aplinką ir naudojančių gamtos išteklius, įstatymo nustatyta tvarka vykdomas ūkio subjektų įtakos gamtinei aplinkai monitoringas.

3 straipsnis. Aplinkos monitoringo uždaviniai

Pagrindiniai aplinkos monitoringo uždaviniai:

- 1) sistemingai stebėti gamtinės aplinkos ir jos komponentų būklę Lietuvos Respublikos teritorijoje;
- 2) sisteminti, vertinti ir prognozuoti gamtinėje aplinkoje vykstančius savaiminius ir antropogeninio poveikio sąlygotus pokyčius, aplinkos kitimo tendencijas ir galimas pasekmes;
- 3) kaupti, analizuoti ir teikti valstybės institucijoms, visuomenei informaciją apie aplinkos būklę, reikalingą ūkio plėtros, teritorijų planavimo ir socialinės raidos sprendimams priimti, sveikatos apsaugos, mokslo ir kitoms reikmėms;
- 4) užtikrinti tarpvalstybinius monitoringo informacijos mainus.

4 straipsnis. Subjektai, vykdanys aplinkos monitoringą

Aplinkos monitoringą vykdo valstybės, savivaldos ir mokslo institucijos, veikiantys aplinką ir naudojančios gamtos išteklius ūkio subjektai, taip pat kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka renkantis, kaupiantys ir analizuojantis informaciją apie gamtinės aplinkos elementų būklę.

II SKYRIUS APLINKOS MONITORINGO STRUKTŪRA

5 straipsnis. Aplinkos monitoringo sistema

1. Aplinkos monitoringo sistemą sudaro valstybinis, savivaldybių ir ūkio subjektų aplinkos monitoringas, kuriuos vykdant kaupiama ir analizuojama informacija apie visos gamtinės aplinkos elementų būklę ir jos pasikeitimus lokaliu, regiono ir valstybės mastu.

2. Kaip bendro valstybinio aplinkos monitoringo dalis yra vykdomas specialus aplinkos monitoringas (miškų, žemės gelmių), kuris apima vieną tam tikrą aplinkos elementą (miškus, žemės gelmes).

3. Valstybės, savivaldos ir mokslo institucijos, juridiniai ir fiziniai asmenys atskirų programų, projektų ar sutarčių pagrindu gali vykdyti nuolatinį gamtinės aplinkos būklės stebėjimus, kurie nėra valstybinio aplinkos monitoringo sistemos dalis ir šio įstatymo nėra reglamentuojami.

6 straipsnis. Aplinkos monitoringo metodai

1. Valstybinio ir ūkio subjektų aplinkos monitoringo metu stebėjimai, laboratoriniai tyrimai, duomenų apdorojimas ir rezultatų vertinimas yra atliekami vadovaujantis valstybinio aplinkos monitoringo nuostatais, valstybės standartais ir kitais norminių dokumentų įteisintais metodais.

2. Savivaldybių aplinkos monitoringo metu stebėjimai, laboratoriniai tyrimai, duomenų apdorojimas ir rezultatų vertinimas yra atliekami vadovaujantis valstybės standartais ir kitais norminių dokumentų įteisintais metodais.

7 straipsnis. Aplinkos monitoringo objektai

Vykdant aplinkos monitoringą, stebima, vertinama ir prognozuojama:

1) fizikinio, radiacinio, cheminio, biologinio ir kitokio antropogeninio poveikio šaltiniai bei jų įtaka aplinkai;

2) oro ir kritulių, paviršinio vandens (upių, ežerų, tvenkinių, Kuršių marių, Baltijos jūros), dirvožemio, žemės gelmių, biotos būklė;

3) natūralių ir antropogeniškai veikiamų gamtinių komponentų (pelkių, natūralių ir kultūrinių pievų, miškų ir kt.) būklė;

4) aplinkoje vykstančių globalinių procesų kaita ir tendencijos (rūgštieji krituliai, ozono sluoksnio kitimas, šiltnamio efektas ir kt.).

III SKYRIUS

APLINKOS MONITORINGO ĮGYVENDINIMAS

8 straipsnis. Aplinkos monitoringo programa

1. Valstybinę aplinkos monitoringo programą rengia Aplinkos apsaugos ministerija kartu su kitomis valstybės institucijomis, vykdančiomis aplinkos monitoringą. Šią programą tvirtina Vyriausybė.

2. Specialaus aplinkos monitoringo programas rengia šios valstybės institucijos: Miškų monitoringo programą – Žemės ir miškų ūkio ministerija, Žemės gelmių monitoringo programą – Lietuvos geologijos tarnyba prie Statybos ir urbanistikos ministerijos (toliau – Lietuvos geologijos tarnyba). Monitoringo programas, suderintas su Aplinkos apsaugos ministerija, tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

3. Savivaldybių aplinkos monitoringo programas rengia savivaldos institucijos, jas derina Aplinkos apsaugos ministerija.

4. Ūkio subjektų aplinkos monitoringą vykdo ūkio subjektai. Vykdomo tvarką nustato Aplinkos apsaugos ministerija, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija. Ūkio subjektų specialaus aplinkos monitoringo vykdymo tvarką tvirtina Žemės ir miškų ūkio ministerija bei Lietuvos geologijos tarnyba, suderinusios su Aplinkos apsaugos ministerija.

9 straipsnis. Aplinkos monitoringo nuostatai

1. Stebėjimo vietas, tiriamus parametrus, periodiškumą, informacijos pateikimą ir kitą valstybinio aplinkos monitoringo vykdymo tvarką nustato Valstybinio aplinkos monitoringo nuostatai, kuriuos rengia Aplinkos apsaugos ministerija ir tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Jais vadovaujasi visi valstybinio aplinkos monitoringo subjektai.

2. Savivaldybių aplinkos monitoringo vykdymo tvarką reglamentuoja bendrieji savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatai.

3. Ūkio subjektų aplinkos monitoringą reglamentuoja Gamtos išteklių naudojimo leidimai, kuriuos rengia ūkio subjektai. Šiuos leidimus derina Aplinkos apsaugos ministerija.

10 straipsnis. Valstybinis aplinkos monitoringas

1. Valstybinis aplinkos monitoringas yra vykdomas visoje valstybės teritorijoje. Jis apima visas natūralias ir antropogeniškai veikiamas gamtines sistemas.

2. Aplinkos apsaugos ministerija organizuoja valstybinį aplinkos monitoringą ir vykdo šias funkcijas:

1) kartu su kitais monitoringo subjektais bei valstybės institucijomis, atsakingomis už specialų aplinkos monitoringą, vykdo valstybinį aplinkos monitoringą;

2) vykdo monitoringo kokybės kontrolę ir metodiškai vadovauja programos įgyvendinimui;

3) kuria valstybines ekologines informacines sistemas ir atlieka valstybinio bei ūkio subjektų monitoringo duomenų apie aplinkos būklę kompleksinę analizę;

4) kaupia ir saugo aplinkos monitoringo stebėjimo duomenis Aplinkos monitoringo duomenų fonde;

5) tvirtina ūkio subjektų aplinkos monitoringo vykdymo tvarką ir kontrolės bei koordinavimo funkcijas;

6) analizuoja ir vertina aplinkos pokyčius, informuoja visuomenę ir ūkio subjektus, kasmet pateikia Seimui ir Vyriausybei viešą pranešimą apie aplinkos būklę;

7) atstovauja Lietuvos Respublikai tarptautiniais aplinkos monitoringo klausimais;

8) pagal savo kompetenciją vykdo kitas su valstybiniu aplinkos monitoringu susijusias funkcijas, kurios neprieštarauja galiojantiems įstatymams.

3. Specialiam aplinkos monitoringui – miškų ir žemės gelmių – metodiškai vadovauja, koordinuoja jo vykdymą, atsako už informacijos duomenų bazes atitinkamai Žemės ir miškų ūkio ministerija bei Lietuvos geologijos tarnyba.

11 straipsnis. Savivaldybių aplinkos monitoringas

1. Savivaldybių aplinkos monitoringas vykdomas joms priskirtose teritorijose siekiant gauti detalesnę informaciją apie savivaldybių teritorijų gamtinės aplinkos būklę ir, remiantis objektyvia informacija, planuoti bei įgyvendinti vietinės aplinkosaugos priemones.

2. Savivaldos institucijos organizuoja savivaldybių aplinkos monitoringą pagal programą, suderintą su Aplinkos apsaugos ministerija, ir vykdo šias funkcijas:

1) stebi savo teritorijos gamtinės aplinkos būklę;

2) vertina ir prognozuoja aplinkos pokyčius ir galimas pasekmes;

3) teikia informaciją visuomenei ir valstybės institucijoms.

12 straipsnis. Ūkio subjektų aplinkos monitoringas

1. Ūkio subjektai vykdo taršos šaltinių ir jų poveikio aplinkai monitoringą informuodami apie ūkinės veiklos įtaką aplinkai, teikdami monitoringo informaciją valstybės bei savivaldos institucijoms.

2. Aplinkos apsaugos ministerija Gamtos išteklių naudojimo leidimų išdavimo ir gamtos išteklių naudojimo limitų bei išleidžiamų į aplinką teršalų normatyvų nustatymo taisyklėse nustatyta tvarka sudaro juridinių ir fizinių asmenų, privalančių vykdyti monitoringą, sąrašą.

3. Aplinkos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka ūkio subjektai aplinkos monitoringo duomenis perduoda į Aplinkos monitoringo duomenų fondą. Ūkio subjektų vykdomo miškų monitoringo ir žemės gelmių monitoringo duomenys taip pat perduodami atitinkamai Žemės ir miškų ūkio ministerijai ir Lietuvos geologijos tarnybai jų nustatyta tvarka.

13 straipsnis. Aplinkos monitoringo finansavimas

1. Valstybinis ir specialusis aplinkos monitoringas finansuojamas iš valstybės biudžeto lėšų.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1613](#), 2003-06-10, Žin., 2003, Nr. 61-2766 (2003-06-27), i. k. 1031010ISTA0IX-1613

2. Savivaldybių aplinkos monitoringas finansuojamas iš savivaldybių biudžeto lėšų.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1613](#), 2003-06-10, Žin., 2003, Nr. 61-2766 (2003-06-27), i. k. 1031010ISTA0IX-1613

3. Ūkio subjektų aplinkos monitoringą finansuoja juridiniai ir fiziniai asmenys savo lėšomis.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [IX-1613](#), 2003-06-10, Žin., 2003, Nr. 61-2766 (2003-06-27), i. k. 1031010ISTA0IX-1613

4. Aplinkos monitoringui finansuoti gali būti naudojamos tarptautinių organizacijų bei programų, specialiųjų fondų ir rėmėjų šiam tikslui skiriamos lėšos.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [IX-1613](#), 2003-06-10, Žin., 2003, Nr. 61-2766 (2003-06-27), i. k. 1031010ISTA0IX-1613

14 straipsnis. Aplinkos monitoringo kontrolė

Aplinkos monitoringo vykdymą, monitoringo duomenų ir informacijos kokybę, atitikimą standartams ir kitiems norminiams dokumentams kontroliuoja Aplinkos apsaugos ministerija, o specialaus aplinkos monitoringo – taip pat ir jo tvarką nustatančios valstybės institucijos.

15 straipsnis. Aplinkos monitoringo duomenų kokybės užtikrinimas

Aplinkos monitoringo duomenų kokybė užtikrinama:

- 1) sukuriant ir įgyvendinant valstybinę duomenų kokybės kontrolės sistemą;
- 2) įgyvendinant įstatymų nustatytą ekologinių tyrimų laboratorijų atestavimą ir akreditavimą;
- 3) standartizuojant monitoringo įgyvendinimo priemones, metodus, metodikas ir taisykles;
- 4) dalyvaujant tarptautinėse monitoringo ir naudojamų metodikų atestacijos programose.

16 straipsnis. Aplinkos monitoringo informacijos standartizavimas, kaupimas ir saugojimas

1. Lietuvos Respublikoje informacija renkama, kaupiama, analizuojama ir naudojama atitinkamų norminių dokumentų, valstybės standartų nustatyta tvarka.

2. Valstybės ir savivaldos institucijos, organizacijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, vykdanys valstybinį, savivaldybių ir ūkio subjektų aplinkos monitoringą, informaciją nustatyta tvarka pateikia Aplinkos apsaugos ministerijai.

3. Už aplinkos monitoringo informacijos patikimumą atsako jos pateikėjas.

4. Aplinkos monitoringo informacija renkama, kaupiama ir saugoma Aplinkos apsaugos ministerijos Aplinkos monitoringo duomenų fonde.

5. Aplinkos monitoringo duomenų fondą tvarko, jo nuostatus tvirtina Aplinkos apsaugos ministerija. Specialaus aplinkos monitoringo duomenų bazes tvarko šios valstybės institucijos: miškų monitoringo duomenų bazes – Žemės ir miškų ūkio ministerija, žemės gelmių monitoringo duomenų bazes – Lietuvos geologijos tarnyba.

17 straipsnis. Aplinkos monitoringo informacijos pateikimas

1. Pirminė ar suvestinė aplinkos monitoringo informacija valstybės, savivaldos ir mokslo institucijoms, juridiniams ir fiziniams asmenims, visuomenei teikiama įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir Aplinkos apsaugos ministerijos ar specialaus monitoringo duomenų bazės tvarkančios (specialaus monitoringo atveju) valstybės institucijos nustatyta tvarka.

2. Aplinkos monitoringo informacija kitoms valstybėms ir tarptautinėms organizacijoms teikiama įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir tarptautinių susitarimų nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18 straipsnis. Teisinė atsakomybė

Juridiniai ir fiziniai asmenys, pažeidę Aplinkos monitoringo įstatymo reikalavimus, traukiami atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.

19 straipsnis. Ginčų aplinkos monitoringo klausimais sprendimas

Ginčus aplinkos monitoringo klausimais sprendžia teismas įstatymų nustatyta tvarka.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-1613](#), 2003-06-10, Žin., 2003, Nr. 61-2766 (2003-06-27), i. k. 1031010ISTA0IX-1613
Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo 13 straipsnio pakeitimo įstatymas